KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 25.8.2005
KOM(2005) 380 v konečném znění

2004/0084 (COD)

Pozměněný návrh

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v otázkách práce a zaměstnanosti (přepracované znění)

(předložený Komisí podle čl. 250 odst. 2 Smlouvy o ES)

2004/0084 (COD)

Pozměněný návrh

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v otázkách práce a zaměstnanosti (přepracované znění)

1. SOUVISLOSTI

Komise přijala dne 21. dubna 2004 návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v otázkách práce a zaměstnanosti (přepracované znění)[1]. Zvláštním právním základem je čl. 141 odst. 3 Smlouvy o ES vyžadující postup spolurozhodování.

Cílem návrhu je zvýšit právní jistotu a srozumitelnost při provádění zásady rovného zacházení pro muže a ženy v otázkách práce a zaměstnanosti sloučením hlavních ustanovení souvisejících s touto oblastí a některých nových prvků vyplývajících z judikatury Evropského soudního dvora do jednoho dokumentu.

Toto zjednodušení a zpřehlednění *acquis communautaire* zjednoduší přístupnost a srozumitelnost právních předpisů Společenství právníkům i široké veřejnosti a je jako takové důležitým krokem při zkvalitňování právních předpisů.

Návrh slučuje v jeden jediný soudržný nástroj těchto šest stávajících směrnic o rovném zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnanosti:

- směrnice 75/117 o stejné odměně za práci;
- směrnice 76/207 naposledy pozměněná směrnicí 2002/73 o rovném zacházení, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a pracovní podmínky;
- směrnice 86/378 naposledy pozměněná směrnicí 96/97 o rovném zacházení v systémech sociálního zabezpečení pracovníků;
- směrnice 97/80 o důkazním břemenu v případech diskriminace na základě pohlaví.

Tento návrh není pouze konsolidovaným zněním. Byly v něm zavedeny některé podstatné změny s cílem opatrně zaktualizovat a zmodernizovat právo Společenství. Znění například zahrnuje některé ustálené judikatury Soudního dvora Evropských společenství, aby byly zpřehledněny hlavní pojmy práva rovného zacházení. Kromě toho některá horizontální ustanovení obsažená v novějších směrnicích – například o důkazním břemenu – byla výslovně přizpůsobena na oblast systémů sociálního

[1] KOM(2004) 279 v konečném znění.

zabezpečení pracovníků. V praxi judikatura Soudního dvora již rozšířila tato ustanovení na hlavní složky systémů sociálního zabezpečení. Hlavním významem tohoto návrhu je z tohoto hlediska zpřehlednit právní situaci.

Na jednání v prosinci 2004 Evropský hospodářský a sociální výbor vydal své stanovisko k návrhu[2]. Na plenárním zasedání dne 6. července 2005 Evropský parlament přijal 98 pozměňovacích návrhů Komise (pozměňovací návrhy dosahují počtu 108, ale deset z nich bylo staženo, neboť byly nahrazeny jinými pozměňovacími návrhy nebo byly zamítnuty Evropským parlamentem).

2. POSOUZENÍ POZMĚŇOVACÍCH NÁVRHŮ

Komise přijímá v plném rozsahu s výhradou možnosti přeformulování nebo v jejich duchu pozměňovací návrhy 1, 2, 4, 6, 8, 9, 11, 14 - 23, 25 - 28, 31 - 35, 37 - 43, 45, 47 - 52, 54, 55 - 62, 64 - 66, 68 - 70, 74, 75, 77 - 80, 82, 83, 85, 87, 88 - 93, 101 a 106 - 108.

Komise zčásti přijímá pozměňovací návrhy 5, 24, 71 - 73, 76, 81, 84 a 102 – 105.

Nemůže přijmout pozměňovací návrhy 3, 12, 13, 29, 30, 36, 53, 63, 67, 86 a 100.

2.1. Pozměňovací návrhy přijaté Komisí v plném rozsahu nebo v jejich duchu

2.1.1 Pozměňovací návrhy 27, 28, 33, 37, 39, 41 - 43, 48 - 52, 57 - 60, 62, 64 - 66, 68, 74, 75, 78 - 80, 82, 85, 87, 89 – 93

Tyto pozměňovací návrhy doplňují názvy k jednotlivým článkům a mění nadpis hlavy III kapitoly 1 s cílem učinit směrnici srozumitelnější. Tyto pozměňovací návrhy jsou přijatelné v plném rozsahu s výjimkou několika nadpisů, které je třeba přeformulovat. V zájmu větší přesnosti, stručnosti a soudržnosti terminologie používané v celé směrnici je vhodné přejmenovat článek 8 *„Příklady diskriminace“*, článek 9 *„Provádění, pokud jde o samostatně výdělečně činné osoby“* a článek 10 „*Možnost odkladu, pokud jde o samostatně výdělečně činné osoby*“. Pro větší jasnost by se článek 15 měl nazývat *„Návrat z mateřské dovolené“* a článek 20 „*Oblast působnosti pravidel důkazního břemene*“. Názvy musí být zavedeny u ustanovení, u kterých je Evropský parlament nezavedl, např. u článku 5a („*Osobní oblast působnosti*“), článku 28a („*Souvislost s ostatními právními předpisy Společenství a vnitrostátními právními předpisy*“) a článku 30 („*Šíření informací*“).

2.1.2 Pozměňovací návrh 1

Cílem této úpravy je vyhnout se případným nedorozuměním tím, že tento pozměňovací návrh již stanovuje některé specifické změny přesahující rámec přepracování. Tento pozměňovací návrh lze přijmout s výhradou přeformulování, které přispěje k dalšímu vyjasnění tím, že do stejné věty doplní, že *„další pozměňovací návrhy jsou nyní přepracovávány“* místo *„mají být vypracovávány“*.

---

[2] Úř. věst. C 157, 28.6.2005, s. 83.

2.1.3 Pozměňovací návrhy 2 a 32

Opětovné vložení bodu odůvodnění 4 směrnice 2002/73, který cituje ustanovení Smlouvy o ES o rovnosti pohlaví na konci bodu odůvodnění 2, stejně tak jako nahrazení slov *„rovné zacházení“* slovem *„rovnost“* a odkaz na judikaturu Soudního dvora mohou být přijaty ve stávajícím znění.

Cílem nové formulace v poslední větě bodu odůvodnění a článku 2 je jasně vyjádřit, že méně příznivé zacházení na základě změny pohlaví je pokryto a zakázáno touto směrnicí. Komise podporuje tuto iniciativu, která má za cíl upoutat pozornost na skutečnost, že u diskriminace transsexuálů se jedná o diskriminaci založenou na základě pohlaví, která je zakázána směrnicí podle judikatury Soudního dvora. Přitom je třeba vzít v úvahu, že v protikladu k ostatním případům diskriminace založeným na pohlaví, nedochází zde k porovnávání osob jednoho pohlaví s osobami druhého pohlaví. Tento druh diskriminace nelze vždy jednoznačně zařadit do všeobecného rámce diskriminace na základě pohlaví. Je příčinou zvláštních problémů, které mohou vyžadovat zvláštní řešení. Zejména vyvstávají pochyby, že znění pozměňovacího návrhu 2, který se vztahuje na tyto *„osoby, které změnily pohlaví“* dostatečně pokrývá zvláštní diskriminaci transsexuálů. Nebere ohled na to, že je možné, že v některých případech nevzniká diskriminace, dokud nejsou splněny podmínky pro uznání nového pohlaví, a že v některých případech nemusí být změna pohlaví ani zahájena a nepříznivé zacházení založené na pouhém prohlášení o takovém úmyslu lze pokládat za diskriminaci na základě pohlaví. Následkem toho není v kontextu pozměňovacího návrhu 32 zcela jasné, jako v jiných druzích diskriminace na základě pohlaví, v čem skutečně spočívá diskriminace, a to především v těch případech, které se vztahují k uznání změny pohlaví.

Z těchto důvodů namísto těchto dvou pozměňovacích návrhů, které Komise může podle smyslu přijmout, je vhodnější doplnit za stávající bod odůvodnění 2 zvláštní bod odůvodnění, který by se zvláště zabýval touto otázkou a objasňoval, že diskriminace transsexuálů spadá do oblasti působnosti této směrnice. To by dodalo této otázce na větší vážnosti, než je pouhé připojení věty k dlouhému a velmi obecnému bodu odůvodnění. Zároveň by se zabránilo případným nejasnostem spočívajícím ve formulaci použité ve výše zmíněném pozměňovacím návrhu a článku. Nový bod odůvodnění, který cituje rozsudek P v. S Soudního dvora (věc 13/94) zní:

„Soudní dvůr se usnesl na tom, že oblast působení zásady rovného zacházení pro muže a ženy nelze omezit na zákaz diskriminace založené na skutečnosti, že osoba je jednoho či druhého pohlaví. S přihlédnutím k cílům a druhu práva, které se snaží chránit, se rovněž uplatní na diskriminaci plynoucí ze změny pohlaví osoby.“

2.1.4 Pozměňovací návrh 4

Cílem tohoto pozměňovacího návrhu je vyjasnit formulaci a zdůraznit zákaz obtěžování a sexuálního obtěžování, pro které platí odrazující a přiměřené sankce. Pozměňovací návrh lze přijmout pod podmínkou odstranění slov *„u soudu“* na samém konci bodu odůvodnění, protože sankce nemusí být nutně stanoveny soudy; za jejich uplatnění mohou být zodpovědné např. správní orgány.

2.1.5 Pozměňovací návrh 6

Cílem tohoto pozměňovacího návrhu je přiblížit tento bod odůvodnění bodu odůvodnění 16 směrnice 2002/73 s cílem zdůraznit klíčovou roli Soudního dvora s ohledem na výklad zásady stejného odměňování. Komise může přijmout pozměňovací návrh pod podmínkou tohoto přeformulování, které lépe odpovídá tomuto záměru:

„Zásada stejného odměňování za stejnou nebo rovnocennou práci stanovená v článku 141 Smlouvy a potvrzována ustálenou judikaturou Soudního dvora představuje důležitý aspekt zásady rovného zacházení pro muže a ženy a podstatnou a nezbytnou součást acquis communautaire včetně judikatury Soudního dvora, pokud jde o diskriminaci na základě pohlaví. Je proto vhodné přijmout další předpisy k jejímu provádění."

2.1.6 Pozměňovací návrh 8

Pozměňovací návrh správně shrnuje judikaturu Soudního dvora ohledně kritérií, na základě kterých se hodnotí, zda se jedná o rovnocennou práci, a přispívá k vyjasnění smyslu dané směrnice. Pozměňovací návrh je proto pro Komisi přijatelný.

2.1.7 Pozměňovací návrhy 9, 38

Tyto pozměňovací návrhy vypouští odkaz na slova „jediný zdroj", kterému lze přičíst platové rozdíly, jak vysvětluje Soudní dvůr na základě argumentu, podle kterého rozhodnuté případy týkající se zvláštních okolností, které nelze zobecňovat, a podle kterého Soudní dvůr na rozdíl od formulace návrhu použil tento koncept pouze jako negativní kriterium s cílem vyloučit uplatňování zásady stejné odměny za práci za nepřítomnosti jediného zdroje. Komise je přesvědčena, že původní návrh přesně shrnuje ustálenou judikaturu, ale může přijmout oba pozměňovací návrhy, neboť se zakládají na myšlence, že Soudní dvůr bude nadále do budoucna uplatňovat a zlepšovat svou judikaturu v tomto ohledu, ať už je tento aspekt výslovně uveden ve směrnici či nikoli. Nová formulace, která nahrazuje obecné označení *„diskriminace"* přesnějším označením *„přímá a nepřímá"* diskriminace je rovněž přijatelná.

2.1.8 Pozměňovací návrh 11

Cílem pozměňovacího návrhu je zachovat v bodě odůvodnění příklady, které ukazují platové nerovnosti přijatelné v případě příspěvkových systémů financovaných akumulací kapitálu stanovené v příloze směrnice 96/97. Tato úprava přispívá k průhlednosti a srozumitelnosti právních předpisů pokud jde o složitou otázku sociálního zabezpečení, a lze ji proto přijmout za předpokladu, že je jednoznačně jasné, že bod odůvodnění udává příklady, tím že na začátku přidává výraz *„například" („Například u…").*

2.1.9 Pozměňovací návrhy 14, 15

Cílem těchto pozměňovacích návrhů je opětovné vložení bodu odůvodnění 5 směrnice 96/97 a bodu odůvodnění 7 směrnice 2002/73. Tyto změny přispívají k jasnosti směrnice a jsou proto pro Komisi přijatelné.

2.1.10 Pozměňovací návrh 16

Tento pozměňovací návrh, který znovu uvádí bod odůvodnění 15 směrnice 2002/73, je rovněž v zásadě přijatelný, ale je třeba v něm provést dvě malé opravy, aby bylo jeho znění v souladu se zněním směrnice 2002/73. Slova *„ze strany členských států“* je nutno vypustit a slovo *„cílem“* je nutno nahradit slovem *„předmětem“*.

2.1.11 Pozměňovací návrh 17

První část pozměňovacího návrhu opakuje části čl. 141 odst. 4 Smlouvy o ES, což lze přijmout pod podmínkou, že smlouva bude přesně citována a že v textu bude použit výraz úplné rovnosti v profesním *„životě“* namísto užšího pojmu pracovních *„podmínek“*. Poslední nová věta je opětovné vložení znění bodu odůvodnění 14 směrnice 2002/73, které lze přijmout ve stávajícím znění.

2.1.12 Pozměňovací návrh 18

První část pozměňovacího návrhu, která stanoví že Soudní dvůr rozhodl, že opatření na ochranu těhotenství a mateřství je jako prostředek k dosažení skutečné rovnosti mužů a žen v souladu s judikaturou Evropského soudního dvora a lze ho proto přijmout. Stejně tak jako ve zbytku bodu odůvodnění, který se však zabývá zásadou rovného zacházení bez toho, aby upřesňoval, že směrnice se vztahuje na rovné zacházení, by bylo vhodné vypustit slova *„mužů a žen“* a použít pouze *„skutečné rovnosti“*.

Změna v poslední větě je nepřijatelná v navrhovaném znění, protože rodičovská dovolená nesouvisí se zvláštní ochranou tělesného stavu ženy a opatřeními na ochranu těhotenství, které se mohou ze své podstaty vztahovat pouze na ženy. Rodičovská dovolená se vztahuje rovněž na muže. Vyjasnění, že touto směrnicí není dotčena směrnice týkající se rodičovské dovolené, lze přijmout, ale je nutno je doplnit touto novou oddělenou větou:

„Touto směrnicí dále není dotčena směrnice Rady 96/34/ES ze dne 3. června 1996 o rámcové dohodě o rodičovské dovolené“.

2.1.13 Pozměňovací návrh 19

Cílem tohoto pozměňovacího návrhu je znovu vložit závěrečnou část bodu odůvodnění 12 směrnice 2002/73, která zejména uvádí znění čl. 15 odst. 2. Přispívá to k jasnosti a soudržnosti formulace používané v celé směrnici. Pozměňovací návrh lze přijmout ve stávajícím znění.

2.1.14 Pozměňovací návrhy 20, 21

Pozměňovací návrh 20 přebírá bod odůvodnění 13 směrnice 2002/73, který se vztahuje k vysvětlení právní situace, pokud jde o otcovskou dovolenou a pozměňovací návrh 21 vkládá nový bod odůvodnění, který zejména rozšiřuje tytéž úvahy k dovolené v případě osvojení. Komise může podle smyslu přijmout oba pozměňovací návrhy, které spolu úzce souvisejí s ohledem na skutečnost, že otcovská dovolená a dovolená v případě osvojení jsou předmětem článku 16. S cílem vyhnout se nepružnému opakování, zpřehlednit znění a vyjasnit formulace s ohledem

na osvojení je nutné sloučit oba dva body odůvodnění, vypustit stávající poslední větu a doplnit toto znění na konec bodu odůvodnění 19a :

„Podobné úvahy se uplatňují při poskytování individuálního a nepřenosného práva na dovolenou mužům a ženám ze strany členských států v důsledku osvojení dítěte. V této souvislosti je důležité zdůraznit, že rozhodnutí, zda takové právo na otcovskou dovolenou a/nebo dovolenou v případě osvojení poskytnout či nikoli, je na členských státech, které také určují všechny podmínky, kromě propuštění a navrácení do práce, které jsou mimo působnost této směrnice.“

2.1.15 Pozměňovací návrh 22

Tento pozměňovací návrh obsahuje objasňující dodatečný odkaz na „*vnitrostátní*“ povahu orgánů vyšetřujících případy údajné diskriminace, jimiž se zabývá bod odůvodnění, v souladu s již uvedenou zmínkou o „*vnitrostátních*“ orgánech v následující větě. Pozměňovací návrh je pro Komisi přijatelný.

2.1.16 Pozměňovací návrh 23

Tento pozměňovací návrh do textu opět vkládá druhou větu bodu odůvodnění 17 směrnice 2002/73. Představuje důležité vyjasnění, které není ve znění odpovídajícího článku 25 výslovně vyjádřeno, totiž že zaměstnanec bránící osobu chráněnou touto směrnicí nebo svědčící v její prospěch by měl mít právo na stejnou ochranu před nepříznivým zacházením. Pozměňovací návrh lze proto přijmout ve stávajícím znění.

2.1.17 Pozměňovací návrh 25

Cílem tohoto pozměňovacího návrhu je vložit do textu nový bod odůvodnění, který přesně vyzdvihne význam sběru, vyhodnocení a zveřejnění údajů rozčleněných podle pohlaví pro lepší pochopení otázek rovného zacházení. Pozměňovací návrh lze proto přijmout beze změn znění.

2.1.18 Pozměňovací návrh 26

Tento nový bod odůvodnění vyzývá členské státy a sociální partnery, aby více podporovali povědomí o nerovnosti v odměňování a změnu myšlení s cílem dát nový impuls boji proti rozdílu v odměňování mezi ženami a muži jinak než formou legislativních opatření. Komise uvedené prohlášení schvaluje a přijímá tento pozměňovací návrh ve stávajícím znění.

2.1.19 Pozměňovací návrh 31

Účelem tohoto pozměňovacího návrhu je přesunout vyjasnění, že méně příznivé zacházení se ženami v souvislosti s těhotenstvím nebo mateřskou dovolenou představuje diskriminaci na základě pohlaví, z článku 15 tam, kam patří jakožto součást definice diskriminace. Proto lze tento pozměňovací návrh přijmout pod podmínkou vypuštění čl. 15 odst. 1, které Evropský parlament opominul.

2.1.20 Pozměňovací návrhy 34, 40

Tyto pozměňovací návrhy přesunují znění čl. 3 odst. 1 z horizontálního oddílu zpět do kapitoly o systémech sociálního zabezpečení pracovníků, odkud pochází

(směrnice 96/97). Tento přesun lze přijmout, neboť znění uvedeného ustanovení je uzpůsobeno pro zvláštní oblast systémů sociálního zabezpečení pracovníků a neznamená mimo tuto oblast přidanou hodnotu. Žádná jiná směrnice týkající se rovného zacházení neobsahuje ustanovení o osobní oblasti působnosti a nebyly uvedeny žádné problémy týkající se této otázky, což prokazuje, že takové objasnění není zjevně jinde nutné. Nový článek 5a musí mít nadpis („*Osobní oblast působnosti*“) jako ostatní ustanovení.

Vzhledem k vypuštění čl. 3 odst. 1 si však zbývající odstavce 2 a 3, typická ustanovení o nedotčení jiných ustanovení, již nezaslouží zaujímat ve směrnici samy o sobě tak význačné místo a musí být přesunuty do obecných horizontálních ustanovení na konec směrnice, kde se tento druh ustanovení zpravidla vyskytuje. Pro takové ustanovení je vhodným místem nový článek 28a (viz bod *2.2.5* níže).

2.1.21 Pozměňovací návrhy 35, 56

Tyto pozměňovací návrhy přesunují znění článku 14 návrhu z kapitoly o přístupu k zaměstnání atd. do horizontálně použitelného nového článku 3a pod nadpisem „*Pozitivní opatření*“. Kromě použití slov „zachovají a přijmou“ namísto slov „mohou zachovat nebo přijmout“ jsou v souladu s čl. 141 odst. 4 Smlouvy o ES, který se vztahuje na profesní život všeobecně, a se srovnatelnými směrnicemi 2004/113, 2000/43 a 2000/78 týkajícími se rovného zacházení a antidiskriminace, které obsahují horizontální ustanovení o pozitivních opatřeních. Proto Komise tuto úpravu může přijmout pod podmínkou nahrazení slov „mohou zachovat nebo přijmout“ slovy „zachovají a přijmou“.

2.1.22 Pozměňovací návrhy 45, 47

Účelem těchto pozměňovacích návrhů je odstranit odkaz na písm. i) v čl. 8 odst. 1 písm. d) a k). Opravují technickou chybu v původním návrhu. Po rozdělení starého čl. 6 odst. 1 písm. i) směrnice 96/97 do dvou písmen – čl. 8 odst. 1 písm. i) a j) přepracovaného návrhu – písm. i) již neumožňuje žádnou odchylku od zásady rovného zacházení, a proto na něj již nelze odkazovat jako na výjimku v souvislosti s čl. 8 odst. 1 písm. d) a k). Tyto pozměňovací návrhy lze proto přijmout ve stávajícím znění.

2.1.23 Pozměňovací návrh 54

Cíl tohoto pozměňovacího návrhu, vyjasnit odkazem na článek 141 Smlouvy, že v této směrnici a ve Smlouvě o ES se výklad pojmu odměna neliší a že proto přepracování nepředstavuje žádné změny zásady stejné odměny nebo nezbavuje v tomto ohledu platnosti judikaturu Soudního dvora nebo její části, lze v zásadě přijmout. V tom případě se však dodatečný vlastní odkaz na „*tuto směrnici*“ stává nadbytečným a poměrně matoucím, a proto je zapotřebí jej odstranit. Znění je nutno přeformulovat takto:

„*...a rovněž odměňování, jak stanoví článek 141 Smlouvy.*“

2.1.24 Pozměňovací návrh 55

Cílem tohoto pozměňovacího návrhu, společně s pozměňovacím návrhem 88 (viz bod *2.1.29* níže), je přesunout odstavec, který členským státům ukládá povinnost podávat pravidelně zprávy o hodnocení výjimek ze zásady rovného zacházení v případě, že je pohlaví podstatným a určujícím profesním požadavkem, do článku 31. Tento přesun je odůvodněný, protože druhé uvedené ustanovení se všeobecně zabývá pravidelnými zprávami členských států o provádění této směrnice. Tento pozměňovací návrh lze proto přijmout v plném rozsahu.

2.1.25 Pozměňovací návrh 61

Cílem tohoto pozměňovacího návrhu je vypustit odkaz na možnost obrátit se před soudním a/nebo správním řízením na jiné příslušné orgány. Dále do textu nově vkládá k pojmu dohodovacího řízení, který se již v textu vyskytuje, zprostředkování a rozhodčí řízení jakožto další formy smírného narovnání sporů.

Komise se v zásadě může ztotožnit s cílem vyjasnění textu a odstranění redundancí pod podmínkou přeformulování. Vypuštěná slova „*případně po využití opravných prostředků u jiných příslušných orgánů*“ byla původně součástí záruky přístupu k soudnímu přezkoumání („…domáhat se svých práv soudní cestou, případně po využití opravných prostředků u jiných příslušných orgánů.“) ve směrnicích 76/207, 79/7 a 86/378. Uvedený odkaz byl poté nahrazen všeobecnější formulací použitou ve směrnicích 2000/43, 2000/78, 2002/73 a 2004/113, která zaručuje dostupnost „*soudních a/nebo správních řízení, včetně, považují-li to za vhodné, dohodovacích řízení, směřujících k dodržování povinností podle této směrnice*“. Kombinace těchto dvou přístupů je redundantní, a vypuštění jednoho z těchto prvků je proto odůvodněné. Avšak odkaz na soudní a/*nebo* správní řízení je formulován nešťastně, protože může vytvářet chybný dojem, že členské státy mají na vybranou, zda poskytnou přístup k jednomu nebo k druhému nebo k obojímu, a že by tedy mohly soudní přezkoumání omezit z důvodu možnosti zahájení správního řízení o stížnosti. Proto by se toto vypuštění mělo vztahovat i na toto nejasné znění a přesnější formulace odstraněná pozměňovacím návrhem by měla být zachována. Kromě toho nevzniká podrobnějším výčtem různých druhů snah o nalezení smírného řešení žádná přidaná hodnota. Rovněž by to znamenalo zavedení zbytečné nesrovnalosti ve srovnání s jinými směrnicemi v této oblasti. Přeformulované znění proto zní takto:

„*Členské státy zajistí, aby případně po využití opravných prostředků u jiných příslušných orgánů, včetně, považují-li to za vhodné, dohodovacích řízení, byla soudní řízení směřující k dodržování povinností podle této směrnice dostupná…*“

2.1.26 Pozměňovací návrhy 69, 70

Tyto pozměňovací návrhy rozšiřují odkaz na pracoviště tak, aby zahrnoval i otázky týkající se přístupu k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání. Rovněž doplňují odkaz na výzkum založený na údajích rozčleněných podle pohlaví. Poslední uvedený prvek opět vyzdvihuje význam srovnatelných údajů rozčleněných podle pohlaví, neboť uvádí stávající pojem výzkumu jako jednu z možných činností sociálních partnerů, které mají být členskými státy podporovány. Pozměňovací návrh lze přijmout ve stávajícím znění. Rozšířený odkaz na praxi na pracovištích je

přijatelný za podmínky, že bude následujícím způsobem přeformulován, aby byla vylepšena nejasná struktura věty.

„*...pomocí sledování praxe na pracovištích, při přístupu k zaměstnání, při odborném vzdělávání a postupu v zaměstnání, jakož i pomocí sledování podnikových smluv...*“

2.1.27 Pozměňovací návrh 77

Účel vyjasnit odkaz na „*systémy*“ – pojem, který byl dostatečně přesný ve směrnici 96/97, která se zabývala výhradně systémy sociálního zabezpečení pracovníků, avšak který je v této rozšířené směrnici mírně vágní – lze podle smyslu přijmout, avšak navržené znění je redundantní a potenciálně matoucí, protože „*zaměstnanecké systémy* “ a „*systémy sociálního zabezpečení*“ mají v kontextu tohoto pododstavce stejný význam, který se vztahuje výhradně na systémy sociálního zabezpečení pracovníků. Znění je nutno přeformulovat takto:

„*systémy sociálního zabezpečení pracovníků obsahující...*“

2.1.28 Pozměňovací návrh 83

Znění tohoto pozměňovacího návrhu, které doplňuje standardní ustanovení o možnosti členských států překročit rámec minimálních standardů stanovených ve směrnici, lze přijmout ve stávajícím znění, avšak za podmínky výměny pořadí těchto dvou odstavců, aby byla zachována konzistence se všemi dalšími srovnatelnými směrnicemi týkajícími se rovného zacházení a antidiskriminace. Znamená to, že členské státy mohou například překročit rámec minimálních standardů stanovených pro pravidlo o důkazním břemenu.

2.1.29 Pozměňovací návrh 88

Přesun povinnosti podávání zpráv o vyhodnocení výjimek ze zásady rovného zacházení v případě, že je pohlaví podstatným a určujícím profesním požadavkem, z článku 13 do článku 31 lze schválit (viz bod *2.1.24* výše). Je rovněž v zásadě přijatelné nově zavést, jak se navrhuje, pro tento jednotlivý prvek přezkumu stejnou periodicitu jako pro obecný mechanismus podávání zpráv podle čl. 31 odst. 2. Aby toto sjednocení bylo jasnější a aby se zamezilo duplicitě, je poslední dvě věty čl. 31 odst. 2a nutno přeformulovat takto:

„*Vyrozumí Komisi o výsledcích tohoto hodnocení ve svých zprávách podle odstavce 2. Komise uvedené hledisko zahrne do zpráv, které budou přijaty a zveřejněny podle odstavce 2.*“

2.1.30 Pozměňovací návrh 101

Cílem tohoto pozměňovacího návrhu je doplnit do textu politickou výzvu pro členské státy a sociální partnery, která reaguje na volání po novém impulsu pro otázky rovného odměňování a rodičovské dovolené a rovněž dostupnosti pečovatelských zařízení. Komise tuto iniciativu může schválit a přijmout tento pozměňovací návrh v celém rozsahu.

2.1.31 Pozměňovací návrh 106

Cílem tohoto pozměňovacího návrhu je vložit do textu nový odstavec, aby bylo jasné, že stejně jako v každém přepracovaném znění se povinnost provést tuto směrnici vztahuje pouze na ustanovení, která znamenají ve srovnání s předešlými směrnicemi podstatnou změnu. Komise toto vyjasnění může přijmout pod podmínkou, že bude provedena změna znění v souladu s bodem odůvodnění 29.

2.1.32 Pozměňovací návrh 107

Nový bod odůvodnění navržený v tomto pozměňovacím návrhu společně s vypuštěním odkazu na srovnávací tabulky v čl. 33 odst. 1 prostřednictvím pozměňovacího návrhu 105 (viz bod *2.2.6* níže) přesně odráží právní stav podle Interinstitucionální dohody o zlepšení tvorby právních předpisů, na jejímž základě jsou členské státy vyzývány, aby s prováděcími předpisy předkládaly srovnávací tabulky, aniž by k tomu byly právně zavázány. Proto je tento pozměňovací návrh pro Komisi přijatelný.

2.1.33 Pozměňovací návrh 108

Tento pozměňovací návrh omezuje znění tohoto odstavce, zaměřeného na začlenění judikatury ESD, na kritérium, které Soudní dvůr ve všech svých rozhodnutích týkajících se dané otázky označil jako jediné rozhodující. Vypuštěný text sloužil v rozhodnutých případech jako dodatečný pomocný prostředek, avšak v některých ohledech ho lze považovat za příliš omezující, zejména s ohledem na výpočet důchodu na základě *posledního* platu. Pozměňovací návrh zachovává podstatu judikatury Soudního dvora požadavkem, aby byly dávky placeny na základě zaměstnaneckého poměru, avšak ponechává Soudnímu dvoru dostatečnou pružnost pro další rozvinutí kritérií v případě potřeby. Pozměňovací návrh je proto pro Komisi ve stávajícím znění přijatelný.

2.2. Pozměňovací návrhy, které může Komise zčásti přijmout

2.2.1 Pozměňovací návrh 5

Vysvětlení uvedené na konci bodu odůvodnění, že obtěžování se vyskytuje rovněž v souvislosti s přístupem k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání, je v souladu s několika dalšími pozměňovacími návrhy přijatými Komisí (např. bod *2.1.26*).

Zdůraznění žen z etnických menšin coby zvláště zranitelné skupiny však nelze přijmout. Jedná se sice nepochybně o možný scénář pro vícenásobnou diskriminaci, odkaz na tuto skupinu jako takový však neznamená žádnou přidanou hodnotu a vyvolává otázku, proč se neuvádí také ostatní situace vícenásobné diskriminace.

2.2.2 Pozměňovací návrh 24

Nová poslední věta ohledně výjimečné přípustnosti maximální hranice vyrovnání je přijatelná, neboť uvádí znění bodu odůvodnění v soulad se zněním odpovídajícího článku 18 a judikaturou Soudního dvora.

Nová formulace o vztahu mezi vyrovnáním a sankcemi se zamítá. Tento návrh zaměňuje vyrovnání (přiznává se oběti individuálně) se sankcemi (odstrašování a pokutování diskriminace členskými státy). Dvě různá ustanovení (články 18 a 26) se zabývají těmito dvěma různými otázkami. Vytvoření dojmu – jak jej tento pozměňovací návrh vytváří, že vyrovnání jako takové není závazné a že členské státy mají možnost volby, zda chtějí nebo nechtějí zajistit úplné vyrovnání za škody, by bylo zavádějící. Článek 18 jim prostor pro tuto volbu neponechává.

2.2.3 Pozměňovací návrhy 71, 72, 73, 81 a 102

Společným cílem těchto pozměňovacích návrhů je, aby povinnost členských států *povzbuzovat* k přijímání určitých opatření sociální partnery (podpora rovnosti mužů a žen, uzavírání dohod, které stanoví pravidla proti diskriminaci) nebo zaměstnavatele (organizovaná a systematická podpora rovnosti mužů a žen, zabránění diskriminace) byla změněna v povinnost členských států *zajistit*, že jsou tato opatření přijímána. Tato úprava nemůže být schválena, neboť by s sebou přinesla zásadní změny, které nemohou být přiměřeně provedeny v rámci tohoto přepracování. Kromě toho byla všechna dotyčná ustanovení nově zavedena směrnicí 2002/73, která se začne používat teprve v říjnu 2005, a mělo by být umožněno, aby byla tato ustanovení používána v praxi před změnou režimu. Pokud jde o sociální partnery, jsou tyto pozměňovací návrhy obtížně slučitelné se základní zásadou autonomie sociálních partnerů. Slova *„zajistí, aby“* v pozměňovacích návrzích 71, 72 a 81 a *„bude požadovat“* v pozměňovacím návrhu 73 proto nelze přijmout. Pouze v souvislosti s pozměňovacím návrhem 73 může být tato úprava částečně schválena, pokud bude znění přizpůsobeno zněním sousedních odstavců. Ustanovení čl. 22 odst. 4 proto zní:

„Za tímto účelem se zaměstnavatelé povzbuzují ... .

Tyto informace by měly zahrnovat...“

Zbytek nového znění ve druhém pododstavci čl. 22 odst. 4, která je zavedeno pozměňovacím návrhem 73, lze přijmout; přidává několik dalších podrobností a přesnější popis informací, jejichž poskytnutí by bylo vhodné, avšak není povinné.

V souvislosti s pozměňovacím návrhem 71 může být přidaný odkaz na podporu pružných pracovních úprav přijat jakožto významná oblast, ve které se sociální partneři povzbuzují k přijímání opatření.

Pokud jde o pozměňovací návrh 72, může být formulace rozšiřující odkaz na pracoviště v zásadě přijata, měla by však být uvedena ve stejném znění jako v souběžných případech (viz např. body *2.1.26, 2.2.1*), tj. *„na pracovišti, v přístupu k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání“*. Nová poslední věta, která členské státy zavazuje k pořádání kampaní za zvyšování povědomí, se zamítá, neboť tato nová povinnost přesahuje rozsah přepracování a kromě toho nezapadá do souvislostí tohoto ustanovení.

U pozměňovacích návrhů 81 a 102 může být použití slova *„účinná“* přijato, jakož i rozšířený odkaz na pracoviště, přičemž tento odkaz musí být přeformulován stejným způsobem, jak je uvedeno výše v souvislosti s pozměňovacím návrhem 72 *(„na*

pracovišti, v přístupu k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání“).

2.2.4 Pozměňovací návrh 76

Nový oddíl, kterým se vkládá do textu *„individuální a kolektivní“*, je přijatelný, neboť přispívá k vyjasnění a zjednodušení znění. Obecný odkaz na individuální a kolektivní smlouvy a dohody způsobuje nadbytečnost odkazu na některé jiné prvky v původním textu, které jsou srozumitelně zahrnuty pod těmito pojmy a mohou být proto vypuštěny.

Odkaz na *„zaměstnání na plný nebo částečný úvazek“* a *„názvy funkcí“* neslouží v seznamu druhů právních pramenů, které mohou být původem diskriminace, k žádnému účelu, a proto ho nelze přijmout.

Vypuštění slov *„nebo mohla být“* na konci čl. 24 odst. b musí být zamítnuto. Navrhované znění se odchyluje od ustálené formulace v předchozích nebo souběžných směrnicích (2002/73, 2000/43, 2000/78). Rozdíl mezi *„byla“* a *„mohla být“* spočívá v tom, že některá ustanovení musejí být prohlášena za neplatná z úřední moci, zatímco u některých ustanoveních je zapotřebí iniciativy žalobce. Ustanovení individuálních smluv, která porušují zásadu rovného zacházení, uniknou pozornosti soudů a jiných orgánů, pokud sama oběť diskriminace nepodá stížnost nebo soudní žalobu. Poskytnutí příležitosti občanům (*„mohla být“*), aby byla tato ustanovení zbavena platnosti, je dostačující a ve skutečnosti je jediným realistickým scénářem. Pozměňovací návrh by pro členské státy znamenal povinnost, kterou by nemohly splnit, a sice odhalit z vlastní iniciativy všechna diskriminační ustanovení, včetně těch obsažených v individuálních smlouvách, a prohlásit je za neplatná.

Ve smyslu výše uvedeného zní čl. 24 odst. b) takto:

„byla nebo mohla být prohlášena za neplatná od samého počátku nebo aby byla změněna ustanovení individuálních nebo kolektivních pracovních smluv či dohod, vnitřních řádů podniků a statutů svobodných povolání a organizací zaměstnanců a zaměstnavatelů nebo všech jiných ujednání, která odporují zásadě rovného zacházení.“

2.2.5 Pozměňovací návrh 84

Novou doložku o přezkumu směrnice týkající se rodičovské dovolené v odstavci 2 nemůže Komise přijmout. Tato úprava by znamenala podstatnou změnu směrnice týkající se rodičovské dovolené, která netvoří součást tohoto přepracování a obsahuje jiné ustanovení týkající se přezkumu. Úprava by rovněž vedla k problémům týkajícím se zvláštní úlohy sociálních partnerů při postupu přezkumu podle článků 138 a 139 Smlouvy.

Odstavec 1 tohoto nového ustanovení částečně přesouvá čl. 3 odst. 3 návrhu do horizontálních ustanovení na konec směrnice, kde lze obvykle očekávat tento druh doložky o nedotčení jiných ustanovení. Komise může tento přesun v zásadě přijmout, avšak rozšiřuje tuto úvahu rovněž na zbytek čl. 3 odst. 2 a 3, které mohou být v důsledku vypuštění čl. 3 odst. 1 přesunuty z předního místa ve směrnici (viz bod *2.1.20* výše).

Jako výsledek výše uvedených úvah by měl článek 28a znít takto:

„Souvislost s právními předpisy Společenství a vnitrostátními právními předpisy

1. Touto směrnicí nejsou dotčena ustanovení týkající se ochrany žen, zejména pokud jde o těhotenství a mateřství.

2. Touto směrnicí nejsou dotčena ustanovení směrnice 96/34/ES a směrnice 92/85/EHS.“

2.2.6 Pozměňovací návrhy 103, 104 a 105

Tyto pozměňovací návrhy stanoví lhůty pro transpozici směrnice, sdělení informací ze strany členských států nezbytných k tomu, aby Komise vypracovala zprávu, a pro přezkum provádění této směrnice. Je třeba, aby se o těchto lhůtách uvažovalo zároveň, neboť spolu úzce souvisejí a představují různé etapy mechanismu transpozice a přezkumu. Vzhledem k omezenému počtu úprav, které mají být transponovány v důsledku tohoto přepracování, je možné souhlasit s tím, aby období pro transpozici bylo dlouhé dva roky (pozměňovací návrh 105). Poskytnutí pouze jednoho dodatečného roku k tomu, aby členské státy podaly zprávu o uplatňování směrnice, je však nedostačující. V tak krátkém období nebude možné shromáždit praktické zkušenosti v rozsahu nezbytném pro vypracování zprávy, která by byla významným příspěvkem; předání zpráv musí být odsunuto o jeden rok. Proto musí čl. 31 odst. 1 (pozměňovací návrh 103) znít *„Do čtyř let ode dne vstupu této směrnice v platnost ...“* a období do přezkumu podle článku 32 (pozměňovací návrh 104) je třeba odpovídajícím způsobem prodloužit (*„Do šesti let ode dne vstupu této směrnice v platnost ...“*). Pokud se jedná o znění dotyčných ustanovení, je třeba brát v úvahu, že konkrétní data budou vložena po formálním přijetí směrnice. Aby nedošlo k nedorozumění, nechá se v textu článků namísto data prázdné místo (např. *„Do ... sdělí členské státy ..."* v případě pozměňovacího návrhu 103) a připojí se poznámka pod čarou *„dva roky / čtyři roky / šest let ode dne vstupu této směrnice v platnost“*.

Text přijatý Evropským parlamentem v pozměňovacím návrhu 105 vypouští odkaz na srovnávací tabulky z čl. 33 odst. 1, aniž by to bylo v textu jasně uvedeno, neboť znění původního návrhu není převzato správně. Komise může tuto úpravu přijmout v souvislosti se zavedením nového bodu odůvodnění 31 (viz bod *2.1.32* výše).

2.3. Pozměňovací návrhy, které Komise nemůže přijmout

2.3.1 Pozměňovací návrh 3

Cílem tohoto pozměňovacího návrhu je doplnit nárok na rodičovskou dovolenou do bodu odůvodnění, který se odvolává na ustanovení Listiny základních práv Evropské unie týkající se rovnosti pohlaví (články 21 a 23). Kromě skutečnosti, že text, který se navrhuje doplnit, obsahuje odkaz na záležitost, jíž se tato směrnice nezabývá, není jeho umístění v tomto bodu odůvodnění, jež v zásadě parafrázuje podstatná ustanovení listiny základních práv, vhodné. Tyto články se však nezmiňují o rodičovské dovolené; takový špatný dojem by neměl být vytvořen. Proto je tento pozměňovací návrh nepřijatelný.

2.3.2 Pozměňovací návrhy 12, 13 a 100

Jednoznačným cílem bodů odůvodnění 12 a 13 je sladit pravidla, kterými se řídí informace o použití pojistně matematických faktorů lišících se podle pohlaví v systémech sociálního zabezpečení pracovníků, s pravidly přijatými pro soukromé pojistné smlouvy ve směrnici 2004/113. Právní situace ohledně přípustnosti těchto faktorů není v těchto dvou oblastech shodná. Odlišně od směrnice 2004/113 (která povoluje použití pojistně matematických faktorů lišících se podle pohlaví jedině za podmínky, že existují relevantní a přesné statistické údaje, které musejí být shromažďovány, zveřejňovány a pravidelně aktualizovány) neexistují povinnosti, které odpovídají těmto bodům odůvodnění, ve vlastním textu. Pozměňovací návrhy, jejichž cílem je zavedení stejného režimu nebo dokonce přímo zákaz použití pojistně matematických faktorů lišících se podle pohlaví, Evropský parlament zamítl. V důsledku toho neslouží zde uvedené sporné body odůvodnění žádným účelům. Totéž je třeba uvést pro pozměňovací návrh 100, který uznává platnost ustanovení směrnice 2004/13 týkajících se použití údajů, avšak který nesouvisí s obsahem této směrnice. Tyto pozměňovací návrhy proto nemohou být přijaty.

2.3.3 Pozměňovací návrh 29

Úvahu, která je základem vypuštění odkazu na neverbální chování v definici sexuálního obtěžování, tj., že neexistuje rozdíl mezi neverbálním chováním a fyzickým chováním sexuální povahy, nelze přijmout. Fyzické chování lze vykládat jako chování, které v sobě zahrnuje fyzický kontakt, s výjimkou gest například. Současná definice je výsledkem jednání s Evropským parlamentem o směrnici 2002/73, je v souladu s definicí ve směrnicí 2004/113 a měla by být zachována.

2.3.4 Pozměňovací návrh 30

Tento pozměňovací návrh, jehož cílem je nově zavést definici pojmu *„postup v zaměstnání“*, není přijatelný. Tento pojem nevedl k žádným problémům, pokud jde o jeho výklad. Tento pozměňovací návrh je zbytečný a neznamenal by přidanou hodnotu pro definování pojmů, které nevyžadují vysvětlení, jako je tento pojem a ostatní pojmy, na něž se směrnice 76/207 vztahuje a pro které neexistuje nebo nebyla navržena definice *(„přístup k zaměstnání“, „odborné vzdělávání“* a *„pracovní podmínky“).*

2.3.5 Pozměňovací návrh 36

Cílem pozměňovacího návrhu je, aby možnost členských států přijímat pozitivní opatření podle definice v čl. 141 odst. 4 Smlouvy o ES byla změněna v jejich povinnost; pozměňovací návrh přidává konkrétní příklady oblastí, ve kterých mají být tato opatření přijímána, a rovněž novou formulaci, kterou se nahrazuje odkaz na *„profesní život“*.

Ustanovení čl. 141 odst. 4 Smlouvy o ES objasňují, že pozitivní opatření jsou přípustná, ne však povinná. Tam, kde primární právo určuje pravomoc volného uvážení členských států, nemůže sekundární právo, které se zakládá na stejném článku, ukládat povinnosti přesahující rámec znění Smlouvy. Tato dalekosáhlá podstatná změna by nemohla být provedena v rámci tohoto přepracování.

Pokud jde o odkazy na péči o děti, vylučuje oblast působnosti této směrnice, která se omezuje na práci a zaměstnanost, oblast péče o děti s výjimkou poměrně malého počtu případů, ve kterých nabízí zaměstnavatel zařízení péče o děti. Dokonce ani v těchto případech není podpora dostupné péče o děti a péče o ostatní závislé osoby posuzována jako pozitivní opatření podle definice v čl. 141 odst. 4, pokud k těmto zařízením nemají preferenční přístup konkrétně příslušníci jednoho a téhož pohlaví. Zachování této úpravy by proto mohlo vyvolat nejasnosti ohledně významu pojmu pozitivní opatření.

Pokud jde o nové znění na konci, nelze doporučit zavedení nové terminologie v článku, v němž se okazuje jedině na Smlouvu, v níž se používá jiná formulace. Odlišně od slova *„pracoviště“*, které bylo ve směrnici doplněno na několika místech (viz body *2.1.26, 2.2.*1), odkaz na *„profesní život“* v čl. 141 odst. 4 je dostatečně široký a nevyžaduje přesnější terminologii.

V důsledku toho by znění článku 14 původního návrhu mělo být přesunuto do nového článku 3a (viz bod *2.1.21* výše), aniž by bylo změněno.

2.3.6 Pozměňovací návrh 53

Pozměňovací návrh přidává novou formulaci, jejímž cílem je zlepšit popis rozsahu zásady rovného zacházení s ohledem na přístup k zaměstnání a postup v zaměstnání. Nová terminologie nepředstavuje žádnou přidanou hodnotu; znamenala by zdvojení terminologie a zapříčinila by přetížené a matoucí znění odstavce. Komise proto nemůže tento pozměňovací návrh přijmout.

2.3.7 Pozměňovací návrh 63

Tento pozměňovací návrh nově zavádí termín *„nápravy“* v ustanovení o vyrovnání nebo náhradě škody a doplňuje odkaz na tato nápravu, která má být k dispozici *„v případě porušení povinností podle této směrnice“*. Nový text nic nepřináší a formulace je spíše nesrozumitelná a nadbytečná. Odkaz na toto pravidlo, které se použije v případě porušení směrnice, je zbytečný, neboť text již odkazuje na náhradu škody utrpěnou *„v důsledku diskriminace na základě pohlaví“*. Použití termínu *„náprava“* a skutečnost, že vyrovnání a náhrada škody jsou zde uváděny jako příklady této nápravy, by ještě více vytvářely nesprávný dojem, že členské státy by mohly zavést jiná opatření k nápravě než vyrovnání nebo náhradu škody, ačkoliv jsou tyto nezbytné. Problém je srovnatelný s problémem, který je podrobněji vysvětlen v souvislosti s pozměňovacím návrhem 24 (viz bod *2.2.2* výše).

2.3.8 Pozměňovací návrh 67

Cílem tohoto pozměňovacího návrhu je přidat k úlohám subjektů bojujících za rovné zacházení výměnu údajů s evropskými subjekty, jako je Evropský institut pro rovnost mužů a žen. Nedoporučuje se uvádět odkaz na Evropský institut pro rovnost mužů a žen, jediný představitelný odpovídající evropský subjekt, který přichází na mysl, neboť tato instituce dosud neexistuje a její konečná podoba není v této fázi známa.

2.3.9 Pozměňovací návrh 86

Rozšíření odkazu na *„pracoviště“*, které může být schváleno v případě několika jiných pozměňovacích návrhů (viz např. body *2.1.26, 2.2.1*), nemůže být přijato pro článek 30. V těchto konkrétních souvislostech je pracoviště uvedeno jako místo, kde musejí být pracovníkům dány k dispozici vnitrostátní předpisy, kterými se provádí směrnice, aby byli informováni o svých právech. Jelikož nelze umístit přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání v prostoru, nemohou tam být šířeny informace.

3. ZÁVĚR

Podle čl. 250 odst. 2 Smlouvy o ES mění Komise svůj návrh výše uvedeným způsobem.